

НЕ ВСЯКО ДЕТЕ ЗАСЛУЖАВА КУРАБИЙКА

Миналата година един от новите ни петокласници изпитваше трудности с ученето. Бе приет в АРК с успех, по-нисък от необходимия по всички предмети, и започна да изостава по няколко предмета. Когато се срещнах с майка му, тя се опита да защити сина си с думите:

– Да, но в старото си училище той имаше отличен по всички предмети.

Казах ѝ, че това много ме изненадва, а тя поясни, че той се справял така прекрасно, понеже имал невероятно добър учител.

В нашата страна битува погрешната идея, че учителите, които пишат добри оценки на учениците си, им дават добро образование. Но родителите, директорите и широката публика не би трябвало да смятат, че добрите оценки означават високи познания. Всъщност в много случаи тези учители може би пишат високите оценки, за да избегнат конфликтите с родители и директори. Много по-лесно е да се снишаваш и да раздаваш шестици наляво и надясно, отколкото да покажеш на ученика колко струва в действителност, а после да се изправиш пред критиката на администрацията и посрещнеш гнева на вбесения родител.

Посещавал съм множество тържества за награждаване на ученици, където буквално всяко дете от класа получава похвална грамота. Родителите се радват, правят снимки и изглеждат толкова горди. А аз просто седя и си мисля: *Блажени са невежите! Дали тези деца се изправят пред истински предизвикателства, или просто се вписват в посредствените стандарти, набелязани от някой посредствен учител в една образователна система, която не успява*

да предизвика да положат усилие дори и учениците на средно ниво?
Но нали всички родители са горди и доволни.

Най-лошото от всичко, струва ми се, е фактът, че повечето родители биха дали на детето си просто едно прилично образование, оценено за отличен, вместо да му дадат блестящо образование, за което детето се е мъчило и потило, а оценките му едва са стигнали до добър.

В началото на всяка учебна година аз поставям някаква дългосрочна задача пред петокласниците си. Те трябва да прочетат определена книга и да направят проект за някой от героите – по-конкретно, трябва да се опитат да изнамерят някакъв хитър начин, за да покажат такива подробности, които говорят за това какво е криел в сърцето си съответният герой (какво е обичал най-много), какво е виждал (неговите възгледи за света), какво е отстоявал, твърдо стъпвайки на краката си и за какво не си е пречупил гръбнака (неговите убеждения). Насърчавам учениците си да извадят всичко това от страниците, използвайки творческото си мислене и новаторството си, за да вдъхнат живот на съответния герой.

Много от учениците ми изготвят папки с рисунки на героя с надписи на съответните места. Някои използват лъскави апликации, а други – шарени рисунки. Сигурен съм, че в повечето класни стаи подобни проекти биха получили доста високи оценки, петици и шестици. Но аз връщам проектите с оценки от рода на 14, 20, 42 точки от максимално възможни 100, изобщо повечето от учениците оценявам с „неиздържал“ теста. Както учениците, така и родителите винаги се разстройват, а мнозина от тях ми искат обяснение.

Моля ги да ми вярват и пояснявам, че ако оценя тези проекти със шестици и петици, учениците няма да имат мотивация да се стараят повече при следващия си проект. Понякога се случва някой от колегите да подметне:

– Рон, ама нали знаеш на какво е подложено това дете вкъщи, пък и ти е ясно, че е направила проекта си сам-сама.

Веднага отвърщам, че в обществото никой няма да приема семейната им ситуация за извинение, затова и ние не бива да го правим. Ако започнем да допускаме оправдания и да даваме аван-

си, това само би накарало детето да си мисли, че няма нищо лошо в това да се оправдаваме със съответните обстоятелства за нивото на представянето си. Просто не бива да допускаме подобно нещо. Трябва да накараме децата да разберат, че всеки от тях носи отговорност за постигането на високи критерии и да направим всичко възможно, за да стигнат на това ниво.

Спомням си как написах слаба оценка на една петокласничка на първия ѝ проект. Тя се скъса от рев. Никога не бе получавала по-малко от отличен, а и майка ѝ бе съкрушена. Обясних ѝ, че ниската оценка представлява ценен житейски урок, след което набе-лязах за момичето, както и за целия клас стратегии, чрез които да повишат оценките си за в бъдеще. Показах им примерен проект, който би бил оценен със 70 точки, проект за 80, както и проект, който би спечелил пълен отличен.

С удоволствие установих, че следващият ѝ проект сякаш ожи-вя с небостъргачите на Ню Йорк, направени от глина, миниатюр-ни бибордове, на които се виждаше съответната научна инфор-мация и улични лампи, които наистина работеха. Проектът беше много, много по-добър, затова получи 70 точки.

Като финален проект учениците получиха задачата да напра-вят периодизация с минимум петдесет значителни дати в исто-рията на определена точка от света. Същата млада дама донесе последния си проект, опакован в чували за смет. Когато го разо-паковахме, съзрях огромна, висока повече от метър и двацет пи-рамида, точно копие на Хеопсовата пирамида в Гиза. Ученичката я бе направила от картон и очевидно бе използвала шкурка, за да я състари. Беше прекрасна, но на нея не се виждаше никаква перио-дизация, затова ѝ казах, че оценката ѝ ще е слаб 2.

Тя се усмихна победоносно, мина зад макета и докосна върха на пирамидата – внезапно три от страните ѝ бавно се отвориха, разкривайки вътрешното пространство. Периодизацията бе на-правена откъм вътрешността на пирамидата, с помощта на под-робни картини, графики и описания на 150 главни събития. Бе изработила ръчно дори и египетски артефакти, разполагайки ги вътре в пирамидата, така, както биват откривани в гробниците на

великите фараони. Имаше ръчно изработени мумии, които се бе научила да прави от някакъв сайт в интернет. Погледна ме и каза:

– Г-н Кларк, седмици наред работя над това. Искаше ми се да го направя наистина прекрасно. Искаше ми се да изкарам отличен.

Беше направо чудесно, беше внушително. Погледнах я обезоръжен, изпълнен с гордост, и с усмивка заявих:

– Разбира се, че е за отличен, моето момиче!

Ако не бях оценил първоначалния ѝ проект със слаба оценка, тя никога не би донесла тази пирамида. А сега това дете е пред прага на завършването си в АРК и е достойна конкуренция на учениците от всяка друга гимназия из цялата страна. Тя вече знае какво са високи изисквания, разбира стойността на силната трудова етика и е способна да постига отлични резултати. Ако продължаваме да обезценяваме образованието и да пишем на учениците петици и шестици просто защото „са положили усилия“, ние им правим лоша услуга и не ги подготвяме за успехи в реалния живот. Това момиче нямаше да може да влезе в елитна гимназия и да се състезава с останалите с някой обемист проект, нашенарен с лъскаво мастило. Но с тази пирамида, както и с цялостните си познания за това как да постигне подобен успех, тя може да влезе в която и да било гимназия и да блесне в сравнение с останалите ученици.

Често аз пека курабийки за учениците си. Разказвам им, че те са по рецепта на прапрабаба ми, която тя лично ми е завещала на четири очи чак на смъртния си одър. (Добре де, преувеличавам.) Когато раздавам сладките, учениците, които полагат труд и старания, с удоволствие получават по една, а онези, които не се стараят особено, не получават абсолютно нищо. Родителите започват да ми звънят и да ме упрекват:

– Г-н Кларк, чух, че сте раздавали курабийки на децата от класа, а на моето не сте дали. Защо се заяждате с него?

Защо пък всяко дете трябва да получи курабийка? Родителите твърдят, че по този начин накърнявам самочувствието на детето. Нима сме стигнали дотам да ни е грижа да такава степен за самочувствието на децата, че да пренебрегваме истината за техните постижения и способности? Ако раздаваме „курабийки“ неза-

служено, с това само показваме на младежите, че няма защо да се трудят кой знае колко, за да получават награди. Показваме им, че винаги ще получават курабийката. Тъкмо заради това съществуват толкова много младежи на по двайсетина години, които представят някакво означава здравата да се потрудиш. И тъкмо заради това те все още разчитат на родителите си да ги издържат (и да им раздават курабийки).

На учениците, които не са получили курабийка, аз обещавам, че следващата седмица пак ще пека. Казвам им, че дотогава ще ги наблюдавам и че ако истински се стараят, ще си получат заслужената курабийка. Ще се учудите, ако видите колко усилия полагат децата, независимо от възрастта си, за да получат такава курабийка. А когато тя е заслужена, това означава нещо повече. Учениците направо засияват от гордост и започват да обясняват как ще изядат само половината, а другата половина ще си запазят за по-късно. Освен това тя им е по-вкусна от всяка друга курабийка, която са яли някога, тъй като носи посланието, че сериозният труд носи възнаграждение. Ако ние – родителите и учителите – награждаваме децата си без всякаква причина, не съумяваме да ги научим каква е цената на личните усилия.

Всички ние сме длъжни да научим младежите, че не всеки заслужава потупване по рамото само за да го накараме да се почувства добре. Когато хвалим учениците си, без да го заслужават, това в дългосрочен план ги подготвя за повече провали в бъдеще.

Ако сте учител, който иска да стане по-взискателен, но се страхува от негативна реакция, когато напише слаби оценки на проектите и се опасява, че родителите и директорката направо ще го побъркат, ето ви някои стъпки, които трябва да предприемете, за да се защитите. Когато давате на децата домашното, покажете им предварително какво очаквате от тях. Дайте им подробно описание на домашно, което би получило слаба оценка, добра оценка и отлична оценка. Споделете критериите си с директора, като се подсигурите с неговото одобрение, а после осведомете и родителите за своите изисквания. Когато предварително дадете на всич-

ки да разберат какво се очаква от тях в случая, след получаването на оценките няма да има никакъв повод за оплаквания.

Ако решите да раздавате награди, подобно на моите курабийки, уведомете родителите какво поведение в клас би донесло желаната награда и кое – не. Когато учениците се затрудняват, посочете на родителите конкретните области, на които трябва да се наблегне. Дори детето и този път да не може да постигне критериите, вие сте били пределно ясни по отношение на своите изисквания и следователно негативните конфликти могат да се избегнат.

✧ 3 ✧

ОПРЕДЕЛЕТЕ ИЗИСКВАНИЯТА СИ, А ПОСЛЕ ВДИГНЕТЕ ЛЕТВАТА; КОЛКОТО ПОВЕЧЕ ИЗИСКВАТЕ, ТОЛКОВА ПО- ВИСОКИ РЕЗУЛТАТИ ЩЕ ПОСТИГАТ ДЕЦАТА

Твърдо вярвам, че човек получава от хората това, което очаква от тях, и че колкото по-високи изисквания имате, толкова по-добри резултати ще получите. Когато съм пътувал по света и съм се запознавал с местното образование, винаги съм се изненаждал от нивото на академичните изисквания, които се поставят пред учениците в другите държави. Струва ми се, че тъй като другите страни искат да настигнат икономическата мощ на Съединените, те са осъзнали, че за да могат да осъществят тази цел, трябва да се съсредоточат върху образованието на собственото си население.

Но докато пътувах из петдесетте щата на нашата страна, се натъкнах на съвсем различна картина. В много случаи виждах учители, които рецитираха монотонно уроците си, ученици, които на-

право заспиваха в час, както и прекалено лесни задачи. Учениците се обучават само по учебника и в часа няма никакво движение, никакъв живец, никаква страст.

Докато в другите страни учителите се стараят да дадат най-доброто от себе си и наистина искат да изтеглят младежите на по-високо ниво, с по-големи изисквания, то в нашата страна виждам как учителите преподават на средно ниво и награждават посредствеността. В Съединените щати имаме образователна система, която не се съобразява с индивидуалните нужди на нашите ученици. Тя представлява един разводнен метод за образование на масите, при който децата се подкарват като стадо през системата, чиято цел е по-скоро количеството, отколкото качеството; система, която се фокусира предимно върху базисни критерии, а не върху изискванията за блестящо представяне във всяко отношение.

В началото, когато започнах да преподавам, споделих с една учителка на четвърти клас, че ми е невероятно трудно, защото нивата на децата в класа са толкова разнородни; имаше надарени, имаше и такива на средно ниво, на ниско, а и огромен брой на ужасно ниско ниво. Без капка колебание тя заяви: „Преподавай на средно ниво, понеже ако направиш нещата прекалено трудни, изоставашите изобщо няма да разбират за какво става въпрос.“ Реших да опитам и се съсредоточих върху учениците на средно ниво. След седмица и нещо осъзнах, че на по-умните деца им е пределно скучно и започват да създават проблеми с дисциплината. Срещнах се с една майка, поради проблемното поведение на сина ѝ, а тя заяви: „Причината, той да ви създава подобни проблеми е, че в час изпитва невероятна досада. Работата му се струва прекалено лесна.“

Сигурен съм, че навсякъде ще срещнете родители, които ще ви кажат същото, но в този случай тя несъмнено бе права. Аз жертвах образователните му нужди заради други ученици, които бяха на най-ниското ниво в академично отношение. Тогава се запитах: „Защо трябва да жертваме надарените деца, за да удовлетворим потребностите на учениците на по-ниско ниво?“ Ако нашето общество продължава да пръска всичките си пари и ресурси, само

за да гарантира, че никое дете няма да отпадне от системата, къде би се оказала страната ни след двайсет години? Другите страни се опитват да тласнат напред най-ярките си таланти, поставяйки пред тях най-високите си изисквания, а ние отдаваме цялото си внимание да посрещнем нуждите на изоставащите ученици.

Всичко това наистина ме тормозеше. Искаше ми се да намеря начин да удовлетвори потребностите на всяко дете, но това е почти невъзможно, когато имаш клас от трийсет или повече ученици с пълния спектър на способности и проблеми с дисциплината. Реших да се опитам да насоча съдържанието на своите уроци към учениците, които бележеха най-добри постижения. Откривах най-умното дете в класа и се стараех да му поставям всекидневни предизвикателства, а пред всички останали деца от класа поставях отговорността за постигане на абсолютно същото ниво на успеваемост. Знаех обаче, че обричам останалата част от класа на провал, ако не намеря начин да ги заинтригувам до такава степен, че да изпитат удоволствие от по-интензивното обучение. Ако наистина накараш всяко дете да се почувства отговорно за достигането на най-високото ниво от учебната програма, тогава трябва да измислиш някакъв начин да издигнеш учениците си на това ниво. Не можеш просто да вдигнеш летвата, да се облегнеш на стола си и да им кажеш: „Прескочете я.“

Например през първата година в АРК моите петокласници и шестокласници дойдоха при мен с резултати малко по-добри от 39% от учениците от цялата страна по математика на теста „Станфорд 10“ (тест за постиженията, провеждан в държавните и частни училища из цялата страна). Осъзнавах, че по-голямата част от класа не беше дори на съответното ниво, за да премине в този клас, затова си казах: „Сега ще им преподавам алгебра за осми клас.“

Когато споделих с колегите от АРК какво възнамерявам да направя, те се възпротивиха:

– Хайде сега пък, Рон, та ти обричаш тези деца на явен провал.

Но аз заявих:

– Съвсем не. Колкото повече очакваш, толкова повече ще получиш. Ще видите; аз ще накарам тези деца да научат алгебрата за

осми клас. Но дори и да не я научат съвсем, ще извлекат огромна полза от всичко това.

Те отново започнаха да ме убеждават, че няма да се получи, тъй като по този начин пропускам твърде голямо количество от материала, но аз настоях, че държа на мнението си и ще успея.

Тази година започнах да им преподавам алгебра за осми клас. Нахлух в стаята като торнадо, вълоръжен, готов да изстрелям децата на нивото на осми клас!

И... не успях.

Така си беше, прескачах доста материал. Учениците плачеха, а родителите се оплакваха, в часовете ми изцяло липсва позитивен дух и въодушевление. Децата ме гледаха така, сякаш им говорех на китайски.

Лесно щеше да бъде да смъкна нивото на изискванията си до съответните за настоящия им клас, но в АРК ние се придържаме към философията никога да не си поставяме по-ниски цели. Когато занижим очакванията си, за да сме сигурни, че учениците ще постигнат успех, наричаме това „кух успех“. Да, успели сте, но можехте ли да постигнете нещо повече, ако ви бяха поставени по-високи изисквания? Ние вярваме, че постоянно трябва да се стремите към по-високите цели, осъзнавайки, че винаги има някакъв начин да стигнете до тях. Пътят може и да изпълен с несгоди, може да ви се наложи да работите много повече, отколкото сте очаквали, може да ви се прииска да промените методите и техниките си на работа, но ние сме убедени, че винаги има някакъв начин да осъществите замисъла си.

Придържайки се към тази философия, аз оставих целта такава каквато си беше – алгебра за осми клас – и реших да измисля някакъв начин, за да накарам учениците си да заобичат тези часове. Винаги съм повтарял, че ако на децата им е приятно в час, те ще съумеят да изпитат удоволствие и от учебния материал, който им преподават. За да осъществя това, аз обикновено се старая да открия какво харесват учениците в момента, било то филми, песни или някой спортен отбор, и се опитвам да използвам съответната тема в час, за да улесня урока.